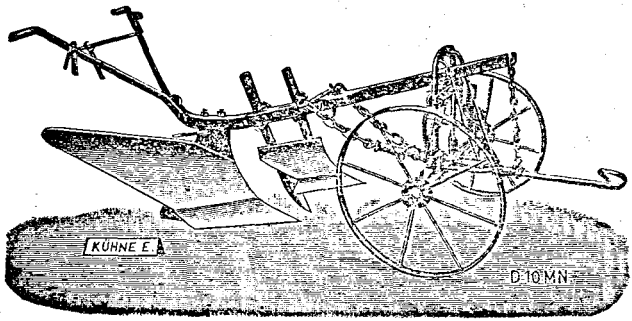

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Október 26.

43. SZÁM.

ŐSZI IDÉNY 1913.

Egy- és többvasu ekéket,
mindenfajta talajmivelő eszközöket,

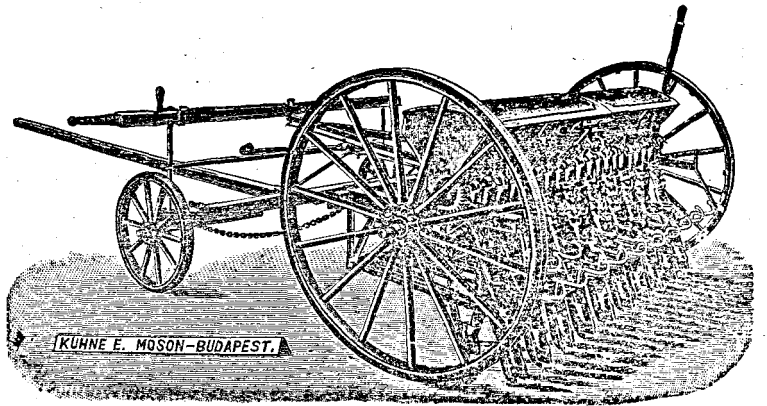
A vetőmag előkészítésére:

gatonetisztító- és szelelőrostákat, konkolyválasztógépeket,

hirneves vetőgépeket; legujabb és legtökéletesebb páratlansorú

„ROYAL DRILL“ sortrágyázó vetőgépeket,
„VERA II“ kanalas sorvetőgépeket,
„MOSONI DRILL“ és „PRIMA“ vetőgépeket
elismert elsőrendű kivitelben szállit:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár részv.-társaság **Moson.**
Motorhajtású takarmánykamra felszerelések.

AZ IDÉN VOLT JÉG!!

Ha szak. Issei hard-tej hűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!

Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket
hazánk legelső tejgazdasági gépgyárától:

**az Alfa-Separator r.-t.-től,
BUDAPEST, 56E.**

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.
Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz.
F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-térre helyezteük át.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszin en az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok d'jaryanukban rézes-sülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet-tesle-géből, közgyűlési határozat értelmében díjviszatértésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésé-vel. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készségi-gel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulása	2,527.980.- K
Tartalékok	3,357.603.- "
Biztosított tagjainak fevállása óta fizetett: tűzkárokból	10,741.000.- "
jégkárokból	5,042.000.- "
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860,000.000.- "
jégben 1912. évben	63,000.000.- "
Életbizlet állománya	15,240.080.- "

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társulati tüzeménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat

utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiképzés (önálló, társi) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésükkel. Tájékoztató kézzel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. az.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle** zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Birtokosok és gazdatisztek figyelmébe!

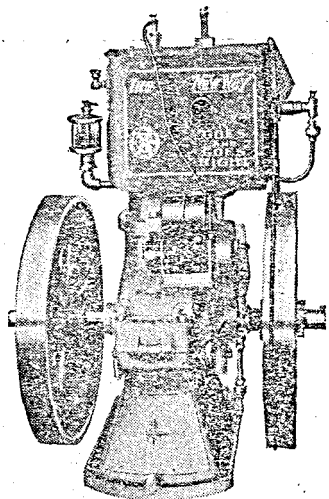
Egy gyakorlatilag minden irányban képzett ember, kittedő bizonyítványokkal, január 1-ére, vagy azonnalra **béres-gazdai állást keres.**

Címe: Kacsó János Vajdaszentiván, Marostorda vármegye.

1913. szeptember havában Kolozsvárott aranyéremmel kitüntetve.
 1913. október havában Grázban állami ezüst- és kiállítási aranyéremmel kitüntetve.

„NEW-WAY” benzínmotor

hűtőviz és csővezeték nélkül - - - a modern motorteknika legújabb vívmánya. 2½-től 12 lóerőig.

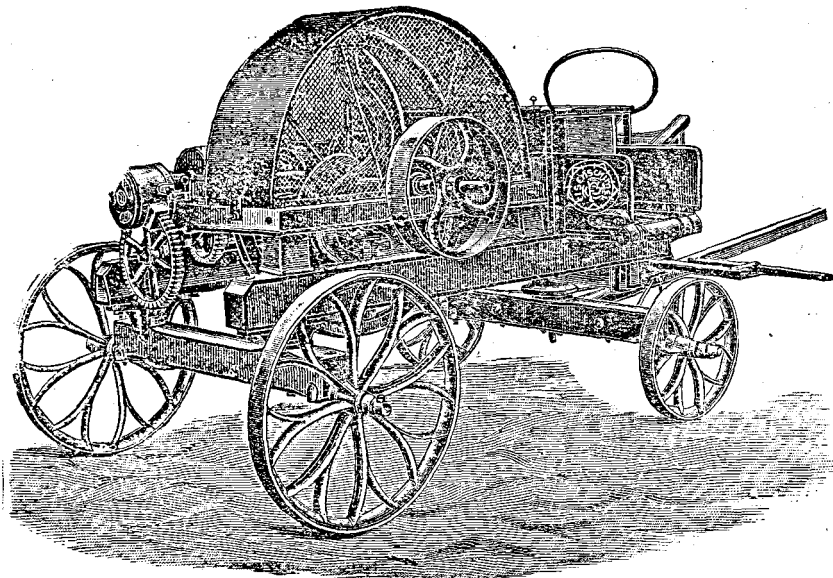

2672

Szerkezete egyszerű és zárt;
 por, piszok nem érheti, ezáltal
 a motor hosszú élettartalmu.

A legkitünőbb anyagból készítve!

Ideális üzem a mezőgazdaság
 és kisipar részére!

Bárki által könnyen kezelhető!

Szeceksavágóink, Répavágóink és Darálóink

tökéletes szerkezetüknél fogva
 közkedveltségnek örvendenek.

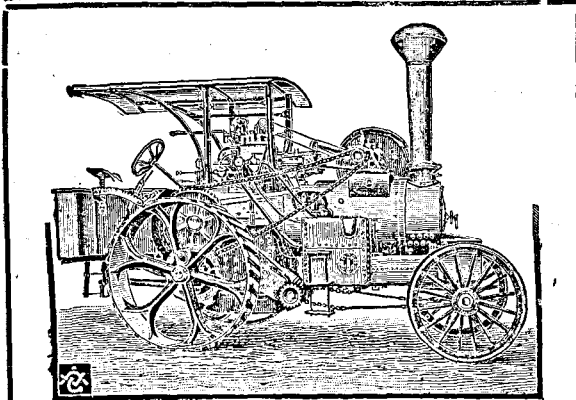
Árjegyzékkel készséggel szolgálnak:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENC

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

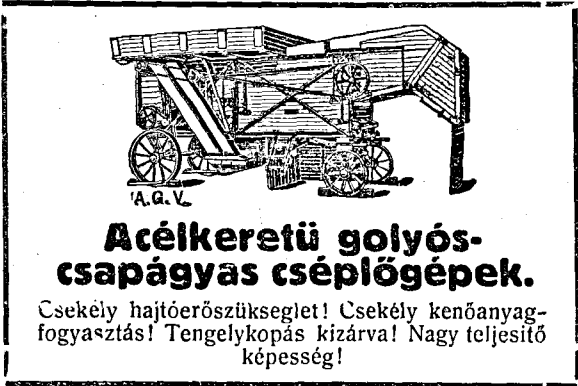
Az állami gépgyár gyártmányai:

Utmozdonyok

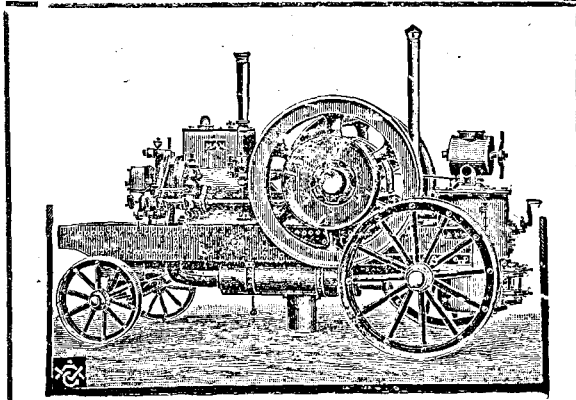
14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel! Gazdaságos üzem! Gözcséplőgépek hajtására, tehervontásra és utánuk akasztott ekével való szántásra alkalmasak.

Acélkeretű golyós-csapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősűkséget! Csekély kenőanyag-fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom!
 Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!
 Könnyű kezelés!
 Üzemköltség naponként kb. 5 korona.
 Földgázüzemre is alkalmasak!

GÖZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.
 Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerő-szükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

Eredeti „Kalmár“-féle
gabonatisztító rosták
 Resicai tükör acélekék.
 Losonci egyszerű és műtrágya-
 vetőszerkezettel kombinált
vetőgépek.
Tárcsás boronák.
 Laas rendszerű répakapák.

2021.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.
 Megbízható üzem! Egyenletes járás!
 Egyszerű kezelés! Kevés benzinfogyasztás!
Nyersőajlokomobilok.

ERDÉLYI GAZDA

AZ »E. G. E.« TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A kolozsvári gép- és terménykiállítás. <i>Juhász Árpád</i>	499
Havasalji határgazdasági rendszerek Erdélyben. <i>Dr. Cséser Lajos</i>	500
A többtermelés kérdése a növénytermesztésnél. <i>Páll Béla</i>	501
Az E. G. E. gazdatiszti osztálya. <i>T. B.</i>	502
Gazdasági levelek.	502
Egyleti élet.	503
Vegetárius közlemények.	504
Hirdetések.	

A kolozsvári gép- és terménykiállítás.

Irta:

Juhász Árpád,

II.

Az E. G. E. állatkiállításával kapcsolatosan rendezett terménykiállítást és vásárt is, melynek célja lett volna a különböző mezőgazdasági és kerti termények, termékek, valamint ezek gyűjteményes összeállításának bemutatása. Sajnos, azonban ezt a célját az E. G. E. a terménykiállítással nem érthette el; nem pedig azért, mert a bemutatott anyag, különösen a szorosán vett terményekből, igen csekély volt.

Lehetetlen ezen szomorú tényről meg nem állani s okait nem keresni annak, hogy a kolozsvári kiállítás alkalmából rendezett eme terménykiállításon miért vettek gazdáink aránytalanul oly kevesen részt. Nem egy, de több termelőtől érdeklődtem, miért nem hozta el, miért nem állította ki terményeit. Az indoklás igen sokféle volt. Ezen eszmecserekből iparkodtam következtetéseket levonni, amelyek alapján meg tudjam magyarázni magamnak azt, hogy miért nem sikerült a terménykiállítás.

Végeredményében a kiállítás sikertelenségének okát egyrészt a gazdaközönységben, másrészt a rendezésben találtam. A gazdaközönységben azért, mert nem kereste fel olyan számban és azon terményekkel, amelyek rendelkezésére állottak; a rendezésben pedig azért, mert a terménykiállítást olyan időben rendezte, a mely idő az erdélyi viszonyok között

a legtöbb termény kiállítására még nem alkalmas, mert a termények legnagyobb része éretlen, fejletlen, szedetlen, csépeletlen.

Többben talán nem ezekben látják az okot, hanem a kedvezőtlen pénzügyi és időjárási viszonyokban. Balgaság volna tagadásba venni ezt és azt mondani, hogy ezen körülmények nem befolyásolták volna a terménykiállítás sikerét. De tekintünk csak vissza az elmúlt három utolsó terménykiállításra, méltó volt-e az Erdélyhez, olyan arányu, olyan sokoldalú, olyan gazdag volt-e az, amilyen tényleg lehetett volna, k ivolt-e ott állítva az, amiből Erdélyben szépet is, jót is, világhírűt is tudnak termelni. Nem, bizony nem volt. És miért nem volt? Talán mind a három kiállítás épp olyan időben volt rendezve, amikor rosszak voltak a pénzügyi viszonyok, amikor az időjárás tönkretett mindent és ezért nem lehetett kiállítani semmit, mert nem volt egész Erdélyben erre alkalmas termés; egyáltalában olyan, ami bemutatásra kerülhetett volna? Nem ez, más lehetett az indító oka ennek.

Az erdélyi gazdák a kiállításoktól idegenkednek, azokon nem szívesen vesznek részt, kevésre becsülik terményeiket, olyanoknak minősítik, amely kiállításra nem való. Pedig tévedésben vannak, mert Erdélyben sok olyan termény van, ami igenis megüti a mértéket és érdemes arra, hogy minél többen lássák. Nem egy esetben győződtem meg erről személyesen is és nem egy, de több gazda szájából hallottam: »Bizony sajnálom, hogy olyan kevésre becsültem terményeimet, mert azok vannak legalább is olyanok, mint amilyenek itt ki vannak állítva, sőt nagy részük még szebb is, de én ezt nem tudtam.« Ugyancsak hallottam olyan kijelentéseket is: »Kiállítottam volna bizony én is, de nem voltam még készen az összes terményeim betakarításával és egy-kettővel nem akartam részt venni.« Sőt akadt olyan is, aki őszintén bevallotta: »Ha valaki piszkált volna jobban, én is itt lettem volna terményeimmel.« Ezek mind olyan kijelentések, melyek igazolják azon állításo-

mat, hogy a hiba egyrészt a gazdaközönységben van.

Gazdaközönységünkben van a hiba azért is, mert a kiállításokon való részvételt helytelenül ítéli meg. Nevezetesen a terménykiállításokat olyanoknak tekintti, amelyeken csakis valami különlegeset lehet bemutatni és nem azt, ami tényleg van. Innen van azután, hogy a legtöbb kiállító, ahelyett, hogy bemutatná terményeinek a megengedett módon előkészített átlagát, javát, inkább nem vesz részt, mert nincs egy darab 15 kilogrammos répája, egy liter kiválogatott 85 kilogrammos búzája és más egyéb ritkasága. Egy vásárral összekötött terménykiállításnak nem lehet ez a célja; ott be kell mutatni azt, amiből sok és nem 1—1 példány termett. Sajnos, ez általános baj, amin segíteni lehetne azáltal, ha gazdáink kivetkőznének ezen tévhitből és iparkodnának a ténylegeset bemutatni. Ilyen bemutatás, ilyen kiállítás sokkal tanulságosabb lenne, a célnak megfelelőbb és értékesebb.

Nem hallgathatom el azonban azt sem, hogy a terménykiállítás sikertelenségében van része a rendezésnek is. Első sorban tényleg igazuk volt azoknak, akik a terménykiállítás rendezésére a szeptember első napjait igen koraiaknak tartották, mert tényleg az is volt. Erdélyben tudjuk általánosan, hogy a természet hátrább van, az aratás, cséplés később történik, mint az Alföldön, vagy a Dunántul. Ugy, hogy nagyon kevés azon gazdaságoknak a száma, ahol augusztus végére a csépléssel készen vannak. A tengeri, a komló, a lóhere, a lencse, a gyümölcs stb., stb. amiből kiváló és sokat termel Erdély, ilyenkor kiállításra nem alkalmas. Ha tehát a kalászosokkal még nincsen készen, a többi pedig még fejletlen, éretlen, természetes, hogy távollétével tündököl a gazda és nem vesz részt a kiállításon. Ez olyan alapos ok, amit el kell fogadni méltósággal és amin segíteni kell. Segíteni pedig lehet olyan módon, hogy a terménykiállítást alkalmasabb időben kellene rendezni, a mikor ezek az akadályok nem állanak fenn.

GABONNA

megbízható, legelőnyösebb értékesítése a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

utján (Budapest, V., Alkotmány-utca 29.) történhetik.

Ne tévesszük össze hasonló nevű vállalatokkal.

A terménykiállítások sikertelenségének folyamánya bizonyos mértékig az is, hogy a gazdák nincsenek tájékozódva az egyes termények minőségéről, nincsenek tájékozódva arról, hogy mit és hogyan lehet kiállítani. Talán sokaknál nem fog tetszésre találni azon kijelentésem, hogy nem csak az egyesekről mondhatom azt, hogy nem ismerik az erdélyi termények minőségét, de általánosítható ez. Valljuk be egész őszintén, hogy tényleg nem ismerjük az erdélyi terményeket, nem tudjuk, hogy hol, miből mi és milyen terem Erdély bércei között. Ez messze kihatással bír a valóság a mezőgazdaságra, épp úgy, mint a kereskedelemre is. Nem állítom, hogy ezt megszüntetni egyedül egy terménykiállítással lehet, de azt hiszem, nem tévedek, ha vallom és hiszem, hogy a jól rendezett és látogatott kiállításoknak e tekintetben volna némi szerepük és felderítő szolgálatot teljesítenének.

Volt némi igazsága annak a gazdának, aki azt mondotta, »ha valaki piszkált volna jobban«, ő is részt vett volna a kiállításon. A kiállítások sikere érdekében a buzdításra, hogy tényleg nagy szükség van, az általános tudott dolog. De ehhez szükséges az is, hogy buzdító is legyen. Ha már most kérdezem azt, hogy volt-e tényleg ilyen buzdító a terménykiállításra és keresem a »Kolozsvári kiállítások programjában, katalógusában és egyéb tudnivalóiban«, kénytelen vagyok megállapítani, hogy bizony igen mostohán volt erről gondoskodva.

A kiállítás rendező bizottságában fel vannak sorolva a különböző csoportok vezetői, míg az állatok kilenc csoportra voltak osztva, minden csoportnak meg volt a maga tapasztalt vezetője, addig a termények a gépekkel egy csoportba kerültek, egy csoportbiztos vezetésére alá. E két igen sokoldalú csoport biztosára még hozzá ugyanaz volt, akinek vállaira nehezedett az egész kiállításnak ügyvezetése, irodakezelése, a birtokpolitikai gazdagylás szervezése; sőt még az »Eladó ország« megírása is. Ezer gondja között nem juthatott ideje tehát arra, hogy külön buzdíthasson, hogy ez irányban különösebben utánjárasson, a terménykiállításra való részvétel érdekében. Egy ember csak egy ember — legyen bármilyen kiváló, tevékeny, aki mindent nem képes elvégezni még ha mindjárt olyan lelkes és fáradtságot nem ismerő helyetese is van, mint amilyen a jelen esetben volt. A terménykiállítást épp úgy, mint az állatkiállítást csoportosítani kellett volna és nem egy kalap alá vonni.

En azt hiszem, amint megérdemli a bivaly, a juh, a baromfi, hogy külön szakértő csoportbiztos legyen, aki a csoportrendezés, összeállítás, bírálás munkáját végzi, épp úgy megérdemelné a terménykiállítás is, hogy csoportokra legyen osztva és hozzáértő, szakszerű kéz rendezze el a mezőgazdasági, kertészeti, méhészeti, háziipari csoportjait. Sajnos, ezt a mostani terménykiállítás is nélkülözte és meg is látszott a kiállítás ezen részén, hogy mostoha gyermek volt, mert bizony ott hivatalos szakértő csoportbiztosokról gondoskodva nem volt. Meg vagyok győződve, ha a terménykiállítás is csoportokra van osztva és minden csoport élén egy oly lelkes és szakértő csoportbiztos áll, mint pl. az állatkiállítás osztályainál, a terménykiállítás fényesebb eredménnyel végződött volna. Minden csoportbiztos iparkodott volna saját csoportjának gazdagsága érdekében tenni, cselekedni. Ezek megszívlelendő dolgok, melyek figyelembe vétele nagyon kívánatos volna, a következő terménykiállítás rendezésénél. Annál is inkább, mert a terménykiállításokra Erdélyben szükség van, azok rendezése mezőgazdasági, közigazdasági és nemzetgazdasági érdek. Miért is az a tiszteletteljes kérésem, úgy a gazdaközönséghez, mint a vezető körökhöz, hogy több szeretettel, nagyobb érdeklődéssel és körültekintéssel kezeljék a terménykiállítások ügyét és amennyiben az a tenyésztéssel egy időben nem volna rendezhető, válasszák el egymástól és rendezzék megfelelően, külön-külön mindegyiket: a neki legalkalmasabb időben és az eredmény nem fog elmaradni.

(Folyt. köv.)

Havasalji határgazdasági rendszerek Erdélyben.

Irtá:

dr. Cséser Lajos.

II.

A rét, de inkább a kaszálók már fontos gazdasági területe ezen vidékeknek — két kolozsmegyei kisközség kivételével — az állagterület 2000—2200 kat. hold terület között van, tehát a határterület 15 százalékán termelnek szénát, Albákon 4235 kat. hold lévén, a kaszáló, az a határnak 23.5 százaléka! Bánffydongón nem jelez a hivatalos jelentés kaszálót, pedig a magam szemével tapasztaltam augusztusban a kaszálást. A rétek a völgyek alján, a patakparton, a kaszálók a napos fekvésű vagy jobb talaju lejtőkön s erdei tisztásokon vannak.

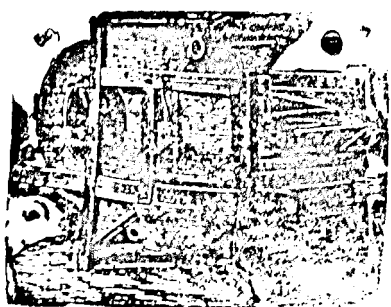
Általában csak egyszer kaszálnak, július végén, vagy augusztus elején; jobb talaju réteken s a belsőség megtrágyázott helyein sarjút is készítenek szeptember elején; a szénakészítésben nagy gondal járnak el s mert reá is ér a havasalji ember, mondhatni villahegyen száritja a szénát, hiszen ez a fő földművelési terménye. A hozam kat. holdanként 500—1000 kg. — de ezt biztosan csak szekérszámra lehetne megállapítani.

A meredek lejtőkön soványabb talajokon. friss erdővágásokon találjuk a legelőket szintén igen változó katasztrális hold (2400—2700 kat. hold) átlagos kiterjedéssel) circa 20 százalékát teszi a határterületnek. Nagyon előljár a szebenmegyei Rezsinar község 12.000 kat. holdas legelőterületével és igen gyengén áll a kolozsmegyei Lapistya kisközség 7 holdas területével, de ne essünk kétségbe, hogy éhen pusztul az állatállománya, mert köröskörül fekvő óriási erdőrengetegekben akad még a ritkás, napos helyeken a füvecské s a mokány nem tudja kibetűzni a »magas kincstár« tilalomfáját.

A legeltetés május elején kezdődik, magasabb helyeken május 15-én s tart augusztus végéig, vagy szeptember végéig — tehát 4—5 hónapig. Közös csorda kevés helyen van, ahol közlegelő is van, vagy alkalmi legelőtársulatok bérelnék uradalmi legelőerdőket, legtöbbször a juh-turmák kedvéért, melyek 3—400 darabszámban képeznek egy turmát. Itt pásztorok is vannak, különben mindenki saját birtokán legeltet rendszeresen. Már Albákon 40 pásztor jár 40 csorda nyomán — mert nagyok a közlegelők. Sokfelé már nem szokatlan a kötélén, (pányván) való legeltetés is.

Igen változó a »használatlan« területek hold száma, hegyomlások, nagy vízmosások s sziklamezők területe ez, talán nem is lennének emberi igyekezettel telkesíthetők, legföljebb gátlásokkal lennének ellátandók, hogy az alanti legelőkre, rétekre is ki ne terjedjen a pusztulás.

Erdeje minden községnek jelentékeny területen van. Átlag 60.5 százalékon van erdőség s itt az általános hasznokon s fatermelésen túl sokfelé fontos a gyári és háziipari felodlogás szempontjából. Sok havasalji község tisztán a legelőgazdaságból nem is tudna megélni, ha az egyrészt az erdők aljában fűrészmalmok, telepek s fauszatásban nem lenne — másrészt itt készül az erdélyi mezőgazdasági nép házi szerszáma és gazdasági készsége — a faboronától s nyírfaseprűtől kezdve a kézi

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezetékviselet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körút 32.

s fuvarszerszámokon át fel a lakóház gerendaváz építéséig amnyira kifejtetten, hogy egyik-másik kisebb mezőségi oláh egyházközség nem is régen itt szerezte be a templom favázát s sok uradalom itt rendeli meg a eselédházak vázát — ilyen aztán raktáron is van a miveseknél — ha nem lenne olyan »uniform« az erdélyi faház, talán árjegyzéket is küldenének — s ives kívánatra! Sok vidéken lombtakararányt is készítenek a lombos erdei fákrol s leginkább juhokkal s meddő marhával etetik meg.

A havasalji gazdasági üzemek másik tényezője az állattenyésztés. A táblázat adatait tekintetünkkel átfutva, azt látjuk, hogy mindenféle erdélyi hasznos állat megtalálható e régiókban; még leggyengébben van képviselve a *bivaly*, a jelentéktelen szám a magas földrajzi fekvés hideg klímájából következik. A többi állatnem elterjedése a helyi viszonyok szerint különbözik. Lovat a gyorsabb közlekedés és fuvarozás okán tartanak ezen községek. Hiszen a legtöbb falu 30—40 kilométerre esik valamelyik központi vásáros helytől, a ló tehát a leggyorsabb utimozdonya a lakosságnak. Általán inkább csak lótartról beszélhetünk, így kedveltebb állat a herélt, mely hámban, nyereg alatt, vagy hevederrel (iszákteher) szolgálja a leggyorsabb tempóban gazdáját. Gyimesközéplók, Aranyosfő és Rezsinar nagy ló-létszáma már tenyésztést jelent — ide tartozik a hajdan oly híres s török-tatár származásu u. n. *békási* ló, mely ma okszerűbben tenyésztve s tartva, újból nemes fejlődést mutat; de a Bihar hegység s Déli Kárpátok alján történt kísérletek is mutatják, hogy értékes anyagot (ágyus ló, poló ló) lehetne előállítani alkalmas mének beállításával s gondos tartással. Ma még általában a mokány kancának nem szabad csikót fognia.

A *szarvasmarha* már jelentősebb helyet foglal a 12 község gazdaságában. Ugylátszik a *szines* marha, az u. n. mokány marha van inkább elterjedve s csak Tarányos (Kolozs megye) és Gyimesközéplókon uralkodik inkább az erdélyi fehér szarvasmarha, a többi 10 községben kevesebb a létszáma. Talán edzettebb e helyeken a mokány (*riska*) marha s hasznosítás szempontjából is gyorsabb fejlődésű mint a fehér és a sokszor fenyéres sovány legelőkön inkább megél s bizonyára járomban is inkább kapaszkodik, mint a nagytestű magyar marha. A szarvasmarha tenyésztés célja tehát első sorban az igazhaszon, másodsorban a piaci értékesítés, a tejelésre nem sokat adnak itt, nagyobb részt a borju szopja el, a huszfogyasztás pedig leginkább csak kényszerűség esetén jön szóba, mert itt a juh a husállata

a havasalji népnek. A táblázatban végig a jelentékeny *növendékmarha* létszáma igazolja, hogy az állatkereskedés főjövédelmét itt, a borjunevelés okán sok gazda még máshonnan is szerez anyagot.

Az *ökör*-létszám megint változó, általában igavonásra szolgál, de pld. mint Albákon mutatkozó nagy létszám igazolja: értékesítés okából is nevelnek. Különbözik az ökör eserecszköznek is tekinthető, alkalmas médium arra, hogy gazdája velük vásárookra járjon s ha jó árt kínálják érte, szívesen tud rajta (a fordai vásár híres) s délutánra már apró tinócskát vezet fel a hegyek közé az asszony mert az »ember« a sikeres vásár »áldomását« álmodja meg újból a szekérderekben. »Egyszer él az ember!«

A *juh*tenyésztés talán legősibb foglalkozása e magas vidékeknek. A táblázatban nagy számcsoportokat láthatunk, néha oly óriási a létszám, hogy elfogyván őszre a hazai legelő, messze vidékekre, be a Mezősége is elhajtják uradalmi ugar legelőkre turmáikat a »rezsinarok« és »marginánok«, persze utközben nem mindenütt fizet fűbért a nyáj, de utközi helyeken éjjelente oly gyorsan »prevarikál« idegen területeken a »kedves« havasi rackaturma, vagy a czurkán, mintha ő tisztában lenne a mezőrendőri törvény idevonatkozó intencióival. A juh a legintimebb állata a hegyi-lakónak: az ad neki tejet, turót, bárányt, hust s ruházatot és oly igénytelen állat, hogy *Benkő Pál* szerint: »Csak úgy felhánnyódik az étele« — a más határán.

A szegény ember tejelő állata a *kecske* is, általános a havasalján, az egészen kiscgazdák állata — akinek egyebe sincs, csak kicsi háza, udvara, de emberségből éppen ezért eltűrik a közlegetőkön; igénytelen állat, de nagy erdőpusztító s hiába van a hunyadmegyei Rezsinar községnek 12.000 kat. hold erdeje, mégis sok kárt tehet a 800 darab (!) kecskeállomány — mutatja, hogy a használhatalan terület már 400 kat. hold. Ha legalább egy kecsketejre alapított tüdőbeteg szanatóriumot vagy lelenházat építenének ide. A magassági fekvés is alkalmas lenne.

(Vége köv.)

A többtermelés kérdése a növénytermesztésnél.

Irta:

Páll Béla.

Algyógy, 1913 október.

I.

Folyó évi szeptember hó 8-ig beérkezett termésbecslési adatok alapján a földmívelésügyi miniszterium által össze-

állított és kiadott termés jelentés szerint hazánkban:

	termésátlag 1 katasztrális holdnál m é t e r m á z s a			
	buza	rozs	árpa	zabnál
1912-ben	7.67	7.00	8.34	5.41
1913-ban	7.42	7.05	8.19	6.96
1906—1910-ben	6.77	6.56	7.48	6.46

A földmívelésügyi miniszterium 1912 évi 18. számú, »A világ gabona és egyéb főbb terményeinek termése az 1912. évben« című kiadványának adatait, a különböző államok termésátlagait vizsgáljuk és nézzük, hogy az egyes országok sorrendjébe hanyadik helyre jutunk és hogy a szomszédos, illetve a mezőgazdaságilag előre haladottabb államokkal szemben milyen viszonylatokba jutunk, érdekes képet nyerünk termelésünkről.

A buza átlagos termésénél a felsorolt 36 országgal szemben a 20-ik helyre jutunk. A rozsnál a 17-ik, az árpánál 21-ik, a zabnál pedig a 18-ik helyet foglaljuk el.

Ausztriának az előbb feltüntetett terményeknél hazánkkal szemben mindenütt nagyobb a termésátlaga és pedig:

buzánál	120 kg.-mal több
rozsnál	174 " " "
árpánál	112 " " "
zabnál	140 " " "

és ezen különbségek mind nagyobbak, ha különösen Cseh és Morvaország, avagy Alsóausztria termésátlagaival hasonlítjuk össze a mi átlagterméseinket.

A szomszédos balkán államok Románia és Szerbiával szemben viszont a mi termésátlagaink nagyobbak és pedig:

buzánál	69—83 kg. mal
rozsnál	159—156 " "
árpánál	274—234 " "
zabnál	80—178 " "

több, de már Bulgária és a Török Birodalom átlagaitól elmaradunk.

Nem érdektelen, ha az Amerikai Egyesült Államokkal szemben is összehasonlítást teszünk, annyival is inkább, mivel Amerika terményeinkkel a különböző piacokon versenyre kel és nem egy esetben magát a boldogulás igazi hazájának tünteti fel és így véreinket magához csábítja.

Az Amerikai Egyesült Államokkal szemben ezidőszertint még termésátlagaink magasabbak buzánál 104 kg.-mal, rozsnál pedig 40 kg.-mal, de ismeretes nemes küzdelmük ugy a szárazság ellen, mint pedig a reális több termelés érdekében, így nem lehetetlen, hogy minél előbb felénk kerülnek ezekben is. Az árpából 201 kg.-mal, a zabból pedig 321 kg.-mal magasabb az átlagtermésük.

A világpiac szempontjából igen tekintélyes kiviteli ország az Orosz Birodalom, azonban ott az átlagtermések még alacsonyak, úgy, hogy:

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kszelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

buzánál 253 kg.-mal,
rozsánál 150 kg.-mal,
árpánál 313 kg.-mal,
zabnál 120 kg.-mal nagyobb ha-
hazánk átlagtermése.

Az Oroszbirodalom nemcsak átlagterméseinek emelésére törekszik, hanem arra is, hogy a még művelés alá nem vont területeit, amelyek a birodalom összes területének 68.76 százalékát teszik és ez mintegy 1543 millió hektár. Ha e terület művelés alá kerül, a Birodalom a világversenyben mindinkább fontosabb tényező lesz. Főfigyelmünk azonban a Németbirodalom felé kell irányuljon, mert ott, a fokozottabb mezőgazdasági haladás, a mi mezőgazdasági haladásunknak is irányt mutathat. Nem utánoznunk kell nekünk a németeket, hanem helyes gazdasági érzékkel, kellő elméleti tudással és gyakorlati rátermettséggel el kell tölük lenni mindazt, ami a mi viszonyaink között alkalmazható.

Hogy a Németbirodalomtól tanulhassunk, mert, hogy mezőgazdasági termelése mennyire fejlett, azt a jelen esetben a feltüntetettátlagtermések is igazolják.

Szembe helyezve hazánk átlagterméseivel, azt találjuk, hogy

buzánál 558 kg.-mal,	
rozsánál 308 „ „	
árpánál 451 „ „	
zabnál 509 „ „	nagyobb termés-

átlaguk.

Bármint állítassék is némely részről, hogy a németek magasabb termésátlaga, nagyrészt a kedvezőbb klimatikus viszonyokban keresendő, ez némi részben igaz is, de látva azt a nagy különbséget a mi az átlagtermések között megvan és tudva azt, hogy talajviszonyaik átlaga a miénknél nem jobb, azt hiszem csupán csak a klimatikus viszonyokkal mégsem magyarázható akkor, amidőn mezőgazdasági tudásuk és jártasságuk általánosan tudvalevő.

Ma a léleléri küzdelemben úgy az egyes embereknek, mint pedig az egyes nemzeteknek létük biztosítása végett fokozottabb munkálkodásra van szükségük. A nagy világversenyben, ahol a gazdasági erők mérkőznek, mind jobban tért foglal azon nézet, hogy a világversenyben csak azok az államok állhatják meg helyüket, amelyek mezőgazdasági haladásának alapja a tudás és céltudatosság, mert csak ezek tesznek képessé a jónak és helyesnek nemcsak megértésére, hanem követésére is.

Igy hazánk mezőgazdasági haladásának is alapja csak is a tudás és céltudatosság lehet, amely termelésünk fokozását a többtermelés, gazdasági megerősödésünket s ezzel a nagyobb teherképességünket is eredményezi.

Ha a legutóbbi termés jelentésből in-

dulunk ki és vesszük az azon időben érvényben volt terményárakat kikerekítve s feltételezzük azt, hogy csupán csak buza, rozs, árpa és zabnál átlag terményeinket 2 q-val fokozhatnánk, akkor könnyen kiszámíthatjuk, hogy 411 millió korona értéknek felelne meg azon termésteöbblet, ami ily módon előállhatna.

Még élénk emlékezetünkben lehet az, hogy Bojdisz Miklós karácsonyfalvi plébános 65 kalászu és 2277 szemű búzája milyen nagy feltűnést keltett.

(Folyt. köv.)

Az E. G. E. gazdatiszti osztálya.

Több ízben irtunk volt az E. G. E. igazgató választmányának azon határozatáról, hogy a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete kérésére az egyesület kebelében egy külön gazdatiszti osztályt állít fel, amely tisztán csak a gazdatisztek ügyeivel fog foglalkozni.

Az E. G. E. elnöksége által összehívott gazdatiszti értekezlet lefolyásáról annakidején beszámoltunk és most ismét aktuálisvá válik a gazdatiszti osztály ügye, amennyiben az E. G. E. titkári hivatala elkészült a gazdatiszti osztály alapszabály tervezetével és az már csak az igazgató választmány jóváhagyását várja, amelyet, ha megnyert, a gazdatiszti osztály azonnal megkezdheti működését az erdélyi gazdatisztek, erdőtisztek, a mezőgazdasággal, vagy az ezzel kapcsolatos ágakkal foglalkozók javára.

A gazdatisztek tömörülésének fontosságáról nem kell bővebben írunk, hiszen minden egyes gazdatiszt önmaga erzi egy közös otthonnak, egy egyesületnek a hiányát, amelyben a gazdatisztek közös ügyei közös megállapodások szerint intézhetnének, amely egyesület kifelé képviselnie az erdélyi gazdatiszti kart, védené érdekeit, újabb jogokat vivna ki, jobb megélhetést, nyugdíjat biztosíthatna számukra, kedvezményeket eszközölhetne ki, a szak- és napisajtóban az erdélyi gazdatiszti kar nevezetét és véleményét fejezhetné ki és irányítani tudná a közvéleményt. Nem is emítve fel az állásközvetítés ügyét, amely a birtokosokra és gazdatisztekre egyaránt igen üdvös, mert az egyeteli közvetítés kiragadhatja, ki kell ragadja az állásközvetítést a kalmárok kezéből, akik mint egy 15 napi felmondási idővel bíró cseléddel bánnak el a gazdatisztekkel s amellet beiratási, bélyeg, átírási, nyilvántartási, elhelyezési stb. hangzatos címeken illetékeket számítanak fel és rónak ki az állás és így jövedelem nélküli, legtöbb esetben adóssággal is küzdő gazdatisztekre, akik szó nélkül fizetik azokat ki szorult helyzetükben, nehogy állás nélkül maradjanak. Csaknem ugyanezen illetékeket fizetik a gazdatisztek kereső birtokosok is. Hogy az ilyen közvetítés mennyire történik »közmegegyezésre«, azt, akik a közvetítésnek eme módját igénybevétték, azok tudják a legjobban.

A gazdatiszti osztály önállóan fog működni a terv szerint az egyesület kebelében, külön pénztára lesz és működéséről, pénzkezeléséről évenként az E. G. E. rendes közgyűlése elé rövid jelentéseket fog terjesztetni, épp úgy, mint az egyesület

Kolozsmegyei állattenyésztési és kiállítási, irodalmi, cukorrépa-termelési stb. szakosztályai teszik.

A gazdatiszti osztály tagjai sorába való belépési szándékukat már eddig is többen bejelentették és azt mostan is lehet jelenteni az E. G. E. titkári hivatalához, a taggyűjtő akciót a vezetés csak az alapszabályok jóváhagyása után fogja nyomatékkaal megindítani.

A gazdatisztek ügyeinek méltóképpen való képviselhetése érdekében már mostan is jó előre felkérjük az erdélyi gazdatiszti kar minden egyes tagját, a gazdatisztek jóakaróit, barátait, hogy karolják fel az E. G. E. új gazdatiszti osztályának ügyét szeretettel, jóakarattal és támogatásuk a mozgalmat olyan telkesedéssel, a hogyan azt a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete megindította és amilyen buzgalommal az E. G. E. választmánya azt felkarolta. T. B.

Gazdasági levelek.

II.

Zágon, 1913 október 7.

Itt is el kell térnem egy kissé a tonáltól, hogy a szövetkezeti kérdés reánk vonatkozó része s ennek története meg legyen világítva.

Borsodi gazd. titkár koromban olvasván az angol »Huszonhárom jó lakácsok« szövetkezetének történetét és Reiffeisennek a szövetkezetekről írott vastkos könyvét, neki buzdultam es a megye kezelése alá kikönyörögvén az Első Magyar Áll. Biztosítótól 100.000 frtot fél százalékkal drágábban, mint amennyi az Osztrák-Magy. Bank mindenkori kamata és Rökk Pál gazd. egyesületi alelnöktől is 50.000 forintot (— kamat nélkül!) és megnyervén szintén elhalt és minden jó szolgálatra kész Melzer Gyula borsodi alispán, egyel. elnököt a vezetésre, neki láttam minden bankember szidalma és gyanúsítása között a községi szövetkezetek alapításának. Borsódban a ma is élő dr. Hajós József — jelenleg az Orsz. Központi Hitelszövetkezet elnöke — személyes lejövelele és utbaigazítása szerint alakítottam 44 hitelszövetkezetet. Arra, hogy némelyek átkoztak — persze úzsorások — és bolondnak, sőt szédelőgőnek neveztek — persze a bankosok, — nem adtam semmit.

Ezek után történt a gróf Bethlen András földmívelésügyi miniszter korában, hogy kész lett a háromszéki vasút, meg kellett nyitni. Baross azonban, akinek részortjához tartozott, beteg volt. A földmívelésügyi miniszter: Bethlen András gróf helyettesítette a megnyitáson. Ekkor történt, amint azt maga a gróf ur személyesen beszélt el, hogy Zabolán az állomáson a ref. lelkész, F. Gy. fogadta s azt hívén, hogy a miniszter csak Baross lehet, per »vasminiszter« szólította; míg végre is a gróf így tiltakozott: a »vas«, sajnos, beteg... és szerényen tette hozzá, hogy: én csak »kenyér« vagyok. A megnyitó után Kézdivásárhelyen bankett volt, ahol a székelyek százféle panasszal ostromolták a minisztert.

A miniszter látva, hogy ide leghatalmasabb mentőnek látszik az olcsóbb pénz. megígérte, hogy mintául csináltat egy pár hitelszövetkezetet.

Igérteit be is váltotta — ha ez rit-

KÖTSZER — MENTŐSZEKRENYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a
„RÓZSA“ DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZER-
 TÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM
Gyógynövény beváltó állomás!

kaság is miniszterek körében — és tanácskozáján dr. Hajós Józseffel, kérte, hogy ajánljon neki valakit, aki két mintaszövetkezetet megalakítson. Dr. Hajós engem ajánlott, aki ismerem is a székely viszonyokat. A miniszter ur a lakásán fogadott és elmondta a tervét. Eszerint ő már akkor Erdély részére külön központot akart szervezni. Minő veszesség ország részünkre csak ezen egy kérdés miatt is, az ő elmulása. Nyugodjék, legyen áldott a pora is!

Nos tehát levelet adott a kezembe Pócsa főispánhoz. Jelentkeztem s megbeszéltük, hogy másnap Nagyborosnyón megalakítjuk a legelső erdélyi központi hitelszövetkezetet. A minden jó ügyért lelkesedő főispán odacitálta Tompa M. alispánt, Székely Gy. akkori közigazd. előadót és több urit embert, úgy, hogy a ma már gazdag szövetkezetet ugyancsak fényes segédlettel alakítottam meg.

Igéretet tettek a jelen volt vezető férfiak, hogy mindenütt sorra fogják alakítani a szövetkezeteket. Látom is, hogy már több község van s többé-kévesb. sikeresen működnek, de ez még fél eredmény sem.

Megalakítottam a második szövetkezetet Zágomban. De ennek okmányait helyi okok miatt, a törvényszékhez bejegyzés végett be sem terjesztették, hanem elaltatták a szövetkezetet, amelyet én most akartam felébreszteni, de a központ nem tudta egyelőre adni hozzá a szükséges hitelt. Mit tehetnek hát itt és ebben a vezetésre hivatott tagjai a társadalomnak?!

Jól mondja az előadó gróf ur, »a személyi hitelt egyáltalán nem ismerjük...« és addig, míg a kereskedővilág 80%-a személyi hitellel gyarapszik, részünkre ez a kínesez bánya feltáratlanul lappang és hozzáférhetetlen. Pedig minden nem kereskedő polgárnak is van annyi, amennyi hitele. Egy családnak egy hat hetes malac értékeig, egy másiknak egy birtok áráig talán... Miért nem talál személyes hitelre tehát az a legkisebb ember is, annyi hitelre, amennyire érdemes? Mert szétszórtan lakik s nehezebben ellenőrizhető talán? Oh, ez ok nem lehet, hiszen azért kell a szövetkezetnek ott a faluban, a helyszínen lenni s azért áll a vezetőség mindenkit ismerő helybeliekből, hogy tudja, ki mennyire »jó« és ellenőrizze, hogy a felveendő pénz milyen célra kell és arra fordíttatik-e. Arra való a már kifejezett tapasztalatok alapján készült szabályok és a szigorú központi ellenőrzés, hogy visszaélés ne történhessen. A falusi szövetkezet, a mai szervezetében aránylag biztosabb sok s gyakran magát kapzsiságával elragadtató törpebanknál. De menjünk tovább!

Zágomban három utcájában egyáltalán nincs víz. A gazdakör kérte, hogy abból a rendkívül bő vízü kutból, amelyik ezen utcák felett van s amelyből ezelőtt 40—50 évvel ezen utcákba közönséges faesatornákon vezették a vizet, a szükséges helyekre, vezessék le most is, rendes felszereléssel a vizet, hiszen ilyen célra pénz áll rendelkezésre. Jó ideig válaszra sem méltatták. Ekkor a miniszteriumhoz fordultak. Onnan elrendelték a lejtmelevezést, bizbőség és minőség megvizsgálását. Megtörtént. A vezeték irányvonala kijelöltetett, a víz mennyisége majdnem kétannyi, mint amennyire szükség van. A minőség kifogástalan. A berendezés azonban marad, mert sok a dolog. Ha sok a dolog, talán úgy kellene segíteni, hogy több emberről kellene gondoskodni, nem pedig állandó rettegésben tartani a népet, melynek mindene oda éghet, azért, mert egy vízmesterrel kevesebb van, mint ahogy kellene.

A télen megalakítottuk az állatbiztosítót. Megalakítottuk pedig nem csak a most meglévő állomány biztosításáért, hanem mert amint közleményem elején rámutattam, itt még legalább tízezer darab marha hiányzik ahhoz, hogy a svájciaknál kitünőbb legelőnk okszerűen kihasználhatók legyenek és e célból, minthogy pénze senkinek nincs, de mert az egyöntetű szövetkezeti kezeléssel a megfelelő tarka hegyi fajták beszerzése és okszerű kiválasztással történő selejtezése, teljes gondozása és a nyerendő tejnek értékesítése, előnyösebb és mintául szolgál, mondom e célból szövetkezeti alapon akarunk elindulni, legalább 400—500 üsző-tinóval. Itt is ki kell térnem:

Pirkner János ur, aki ott vala a gyűlésen, a tanum, hogy én őt, mielőtt nyugdíjba ment volna, mikor még én is »Magyarországon« laktam, hívtam ide vadászni, sőt azt is megígértem, hogy ha eljön a puliszka mellé tejfölös csirke is lesz, ha özpecsenye nem kerülne. Ezzel én örökölt székely fufangom segítségével azt akartam elérni, hogy lássa meg a helyszínén a mi legelőinket és segítsen tenni róla. Kedves levelet írt, de az átkozott véderő törvényjavaslat miatt, mint aféle jó kormánypárti képviselő, sajnálatomra és az ügy kárára, nem jöhetett el. Megírta azonban s ezt Sierban tejj. kormánybiztos ur — utódja — is kilátásba helyezte, hogy apaállatot kapunk ingyen; üzletvezető, sajtó és tea-vaj készítő is államköltségen, míg kezdők leszünk. Államsegélyt pénzben, vagy részletfizetésre, üszöket azonban nem ígérhettek. Egy kissé nagyon csodálkoztam, mert más a mi inséges vidékünkön nem is hasonlítható jobbmodu megyékben évente tömegesen kerülnek így tehének elhelyezésre. No, de azért mégis lőrtént valami. A gazdasági felügyelőnkől a múlt években is, — mint hallom — de tavaly és az idén is felhívás jött, hogy, akinek tényésztéhen kell, kedvezményes feltételekkel, jelentkezék.

Volt öröm! A szükséglet összeíratott. Nem kapott azonban senki emberfia egy fiabornyut se, sem tavaly, sem azelőtt. Az idén már csak két nagyobb gazda próbálkozott és nem kapott ismét semmit; holott Vas megyében, ahol a nép nincs rászorulva, ahol már kitünő állomány van, ahol ez évben nyolc állatdíjazást lehetett tartani, ott ez évben is 83 Svájból importált tehent lehetett kiosztani, az is igaz, hogy ott lakik Széll Kálmán, Gotthard Sándor és annyi más lelkes, befolyásos gazda. Hevesben két év előtt több százat osztottak szét, (Egerben még egy férfi-szabó is kettőt kapott). Tessék minket fölvilágosítani, hogy miért vagyunk mellőzve mi, székelyek, akiknek a felsegítésére annyi sok jól reklámozott kirendeltség és minden jó áll segítségül?!

Most, ahogy hazakerültem és a helyzetet a maga elszomorító állapotában megismertem, mint gazda-elnök, terjedelmes jelentést írtam a miniszteriumhoz. Közöltem terveinket s azt kérdeztem, hogy állattenyésztési szövetkezet alakítása esetén kaphatnánk-e kamatnélküli kölcsönt (nem ajándékot) 40—50.000 koronát, mit öt év után, évi 5000 K-ás részletekben visszafizetünk. Ha ez kilátásba helyeztetik, úgy mi is összehozunk ugyan annyit. Sohase kaptam én erre még egy sor választ se. Tehát ez is csak terv maradt, de nem tehetünk róla. Menjünk tovább.

Van Zágomban a »Voll két ág katona-ság« nevű közös birtokosoknak 13.000 hold erdeje. Ebből értékesítésre vár most 1200 hold, miről fennebb is említést tettem. Ha ezt lábán értékesítjük, bejönne

a hivatalos becslés szerint egy itt nem közölhető összeg. Én azonban egy tervet készítettem, — minthogy elnökük vagyok — amelynek pontos adatait összeszedvén és előre, feltételes szerződésekkel azon adatok helytálló valóságát biztosítván, kijön, hogy 1.660.000 koronával több tiszta maradvány jutna, mint a lábáni eladásnál. (Igen, de megint nincs pénz. Megint a kormányhoz fordulunk. Bejelentettük a szándékunkat és kértük, vagy egy fűrész-garnitúra, vagy 45.000 K kölcsön engedélyezését. Erre kaptunk választ. A házi feldolgozást nagyon helyeslik, de kölcsönt nem adnak. Tessék hát kifalálni és megsugni, hogy mit tegyünk? Hiszen, ha én ezen másfél milliónál több koróna többletet 2—3 év alatt szétoszthatnám, soha míg a világ, a kormányhoz nem folyamodnám.

Itt a múlt évben minden termény elrothadt. Őszi vetése három gazdának se volt, mert nem vethettek. A tavasszal vetőmagért való jelentkezésre szólítottunk fel. Jelentkeztünk. Minthogy a kedvezményben csak köri tagokat akartunk részesíteni, (így akarván belépők számát szaporítani) többen beiratkoztak. Megírták, hogy mit kapunk. Ezt papíron szétosztottuk, de természetben csak részben, mert például burgonya csak a Vásárhelyvidékieknek jutott.

Őszi vetőmagot is ígértek. Iratkoztak sokan, mert nem volt őszi termés. Ezt azonban még papíron sem osztottuk szét, mert akkor, mikor már a földek meg voltak szántva, a vetés javában folyt, tudatták, hogy a segély az árvíz károsultaknak kell. Nem kommentálok. Most szaladhat a nyomorult székely magért, a hova tetszik és élvezheti a lábrakapott vetőmag uzsorát, ahogy jól esik.

Csoda-e hát, ha a nép, amely minket lát a legközelebbi sorban, fútyul a biztosításunkra s egyenesen népámítónak nevez. Csoda-e, ha a vezetésre vállalkozók megundorodva húzódnak vissza e hallatlan mostoha bánásmód elől s csüggedve; reménytelenül nézik, hogy pusztul a székelység?

Emyit tapasztaltam egy faluban, egy év alatt, de talán elég arra, hogy a bajok forrását ezek is igazolják.

S. Biró Géza,

(Vége.)

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgatóválasztmánya Kolozsvárt, 1913. évi október hó 31-én (pénteken) d. u. 3 órakor az egylet Attila-utca 10 szám alatti székházának üléstermében rendes ülést tart, amelyre a választmány tagjait üsztelettel meghívja

Kolozsvárt, 1913. évi október hó 24-én

az Elnökség.

(Tárgysorozat a meghívókon)

Meghívó.

Az E. G. E. kolozsmegyei gazdasági szakosztálya 1913 október hó 29-én d. u. 3 órakor Kolozsvárt, a megyeház tanácstermében intéző-bizottsági gyűlést tart a következő tárgysorozattal.

1. Elnök megnyitja az ülést, bemutatja biró Mihályi Imre földmívelésügyi miniszter beköszöntő levelét.

2. Alispáni átirat: Abaujtona vármegye körlevele, a cserebogár kötelező irtásáról.

3. A magyar kölcsönös állatbiztosító társaság levélben kéri a szakosztály közreműködését.

Jelentések:

4. Gazdakörök látogatása a kolozsvári gazdasági kiállításon.
5. Kolozs r. t. város segélykérése a minta szőlőtelepen létesített kut költségeihez.
6. Gazdaköri szántás-versenyekről.
7. Gazdaköri trágyatelep-versenyekről.
8. A télen tartandó falusi háziipari tanfolyamokról.
9. A télen tartandó gazdasági népakadémiaikról.
10. Szakértekezlet a Kolozsvár környéki tejtermelő községekben tenyésztendő színes (nyugati) szarvasmarha megválasztásáról, bika-szerzésről stb. A bevezető előadást Jászberényi András, kolozsvári gazdasági akadémiai tanár tarja.
11. Esetleges indítványok stb.

Kolozsvár, 1913 október 23 án.

Dózsa s. k.
szakosztályi elnök.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

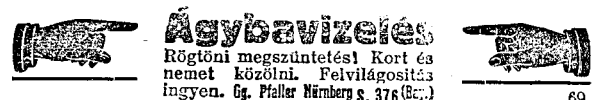
— Az O. M. G. E. állattenyésztési és növénytermesztési szakosztályának téli munkatervét Jeszenszky Pál királyi tanácsos ügyvezető titkár előterjesztése alapján most állapította meg az egyesület-tanácsa. Foglalkozni fog az egyesület állattenyésztési szakosztálya a tervezet szerint mindenek felett az állattenyésztési politika összes kérdésével s ennek keretében megállapítja mindazon kívánalmakat, amelyek szemelött tartásával és megvalósításával az ország állattenyésztése valóban eredményesebben jeljesíthető volna. Szőnyegre kerül a fogarasi kincstári ménés megszüntetésének, valamint a budapesti új kiviteli sertéspiac létesítésének kérdésén kívül a vágóállat biztosításának kérdése, melyre vonatkozóan a székesfőváros tervezetet dolgoztatott ki s amelyet véleményezés végett megküldöttek az egyesületnek. Ha a régóta vajudó új állategészségügyi törvény elkészül, amire kilátás van, a gazdaközönség erre nézve is meg fogja tenni észrevételeit. A tejelést ellenőrző egyesületek szervezésén kívül, állattenyésztés körébe vágó szakelőadókat is fognak rendezni az O. M. G. E.-ben és előkészítik a tavaszi országos tenyészállatvásárt. A növénytermesztési szakosztály a magtenyésztés és értékesítés szervezésével kíván foglalkozni, majd módot fog keríteni arra, hogy beszámoljon a répa fogatos művelése körül elért kísérleti eredményekről, melyeket az O. M. G. E. közreműködésével végeznek országsszerte. Előkészítik ezenkívül a szakosztály az országos kukorica kiállítást, kitűzi napirendre a hazai rétek és legelők fejlesztésének kérdését, ami mellett műtrágyázás különleges és a növénytermesztés általános kérdései is napirendre kerülnek.

— Az O. M. G. E. közgazdassági szakosztályának téli munkatervét most állapította meg Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő, titkár előterjesztése alapján az egyesület tanácsa. Foglalkozni fog a tervezet szerint a szakosztály a kívándorlás kérdésével, amelynek ügye ma épp olyan időszerű s talán még időszerűbb, mint valaha volt. Sorra jön a létesítendő kartell-törvény megvitatása s emellett a tengerhajózás, a Dunagőzhajózás és az államvasutak tarifás kérdései is szőnyegre kerülnek. A földművelésügyi miniszteri kirendeltségek ügyével kapcsolatban a gazdasági egyesületek hatásköri kérdéseinek végleges rendezése szintén fontos tárgyalások anyagát fogja képezni. És természetesen élénk vitára fog alkalmat adni a közigazgatás államosításának, a városok földbirtokkezelési ügyének több

részletkérdése s egyúttal a mezőgazdaságnak a szakosztály működési körzetébe vágó számos, esetről-esetre felmerülő kérdése. A dohánytermesztési bizottság ismét foglalkozni kénytelen a dohánybeváltási árak emelkedésének kérdésével és a dohánykertészek ügyeivel, aminek rendezése a magyar dohánytermelésnek fejlesztése szempontjából kiváló fontossággal bír. A gyakorlati tudást kívánja szolgáltatni az egyesület, midőn módot fog adni a gazdáknak a debreceni dohánytermelési kísérleti állomáson szerzett tapasztalatok megismerésére. A szövetségi iroda a «Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége», a vármegyei gazdasági egyesületek átszervezésére vonatkozó javaslatok életbeléptetésével kíván a télen foglalkozni, továbbá rendszeresíti a vármegyei gazdasági egyesületek elnökeinek bevonásával az elnöki értekezleteket. Az első ilyen értekezletet valószínűen novemberben tartják meg.

megyei gazdasági szakosztály tart értekezletet Dózsa Endre alispán elnöklete alatt. A szakos ügyrenden túl szakértekezlet lesz arról, hogy tekintettel a Kolozsvár környéki községek fejlődő tejtermelő üzemére és a svájci marha terjedése érdekében megváltoztatott megyei állattenyésztési szabályrendeletre, említett községekben nyugati (tejelő) szarvasmarhatenyésztés ajánltassék s támogattassék? A bevezető előadás tartására Jászberényi András, kolozsvári gazd. akadémiai tanár kérte fel a szakosztály, — de a környéki tejtermelő gazdák is nagyban készülnek ezen Kolozsvárra is fontos értekezletre.

— Nyilatkozat. Az Ön által feltalált, ideges fejfájásom ellen ajánlott «Borolin» oly csodás szer, hogy egyszeri bedörzsölés után fájdalom teljesen megszűnt. Nem mulaszthatom el hálás köszönetemet kifejezni és mindenkinek a legmelegebben ajánlani szerét. Budapest, 1909 december 19. Deutsch Adolf s. k. a Budapest, III. Takarékpénztár igazgatója.

A Dr. Borovszky-féle szagosított

BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban
Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
Próbaüveg 50 fillér.

— A zsuki lóverseny fináléja. A zsuki versenyek utolsó napja, derűs, meleg őszi napon folyt le. Mintha igazi, szép májusi nap lett volna. A nap hőse Reimer százados volt, aki három versenyben nyert első díjat. Első díjat nyertek még Nemes András gr. és Reiter főhadnagy. A második futamnál majdnem végzetessé válható incidens történt. A tribün előtti gátnál Markovicsot ki vetette lóva s kengyelbe akadt lábánál fogva magával vonzolta. Mire a közönség soraiból rémülten odaszaladtak, Markovics lába a kengyelből már kiszabadult s ekkor lünt ki, hogy esése oly szerencsés volt, hogy semmi komolyabb baja nem történt. Még történt egy baleset, amelynek áldozata Blomberg báró kedvence lóva lett. A száraz, kemény talajon, sik pályán, Blomberg lóva egy száraz süppedékbe lépett, megbottlott s lábát eltörte, föbbe kellett löni. A verseny eredménye a következő volt:

I. Háromévesek versenye. Sikverseny. Díj 1000 K. Távolság 2500 mtr. Első Molnár Lajos százados, «Sabina» lov. Reiter főh. 2. Br. Szentkereszthy «Murád». Tot.: 4—8, 10—20.

II. Erdélyi díj. Akadályverseny. Díj 6000 K. Távolság 6000 mtr. Első ifj. gr. Nemes János «Parádé» lov. gróf Nemes András. 2. Zsibói ménes «Hajadon» lovagolta Reimer. Tot.: 4—10, 10—27.

III. Kolozsi kancák versenye. Akadályverseny. Táv. 5000 méter. Első «Eleget» lov. Reimer. Tot.: 1 5, 10—13.

IV. Hölgyek díja. Akadályverseny. 4000 méter. Tiszteletdíj a régi elsőnek. Első gróf Bethlen Ádám «Bruzsi» lov. Reimer. 2. Kendeffy Gábor «Éperdue» tulajd. 3. Ádám Rezső «Pepi» lov. tulajd. Tot.: 5 7, 10 18.

V. Állami ménék döntőversenye. Vadászverseny. Első «Dunure 91» lov. Reimer. Tot.: 1 5, 10 13.

— Kolozsmegyei gazdasági gyűlés lesz október hó 29-én d. u. 3 órakor Kolozsvárt a megyeház tanácstermében, amikor a kolozs-

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

3000 méter-mázsa Z A B

f. évi október hó 29-én árlejtés után vétetik.

2993

Bővebb feltételeket tartalmazó értesítést kívánatra küld a

Cs. és kir. csikótelep Válaszut—Bonchida.

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete
 tájkertész és kertépítő
BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-3.
 2278 **VII., Gizella-ut 15.**
 (Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

KERESEK

belterjesebb gazdaság önálló vezetésére,
 egy ügyes régi gyakorlattal bíró

BÉRESGAZDÁT.

Cím: A kiadóhivatalban. 2973

Teletetésre elfogadok

60-70 drb. növendékmarrhát

Rendelkezésre áll széna, lóhere,
 tavaszi szalma és tengeri szár.

Szent-Iványi József, Farnos.
 U. p. Bánffyhunjad. 2988

Marosvásárhelytől kocsival 1 óra távolságra, helyi érdekű
 vasutállomás mellett 5 holdas belsőség jól termő gyümölcs-
 fákkal, 5 szobás házzal, csűr, istálló, gazdasági épületek-
 kel, téglából építve, továbbá 20 hold I. osztályu szántóföld

együtt, vagy külön 2989

olcsón eladó.

Megvételhez a vételár fele készpénzben fizetendő, fele
 olcsó kamat mellett, mint jelzálog teher kebeleztetik be.
 Levelek a Közgazdasági Bank és Takarékpénztárhoz,
 Marosvásárhelyre intézendők. Ügynökök díjaztatnak.

Kolozsvártól egy órányira fekvő kitün-
 ően instruált

400 kataszteri hold birtokom
1914. évi január hó 1-étől

kaucióképes egyénnek fix adminisztrációra

kiadom.

Cím a kiadóhivatalban. 2992

Földmives iskolát végzett, kiszol-
 gált katona, 11 évi gyakorlattal a
 gazdaság minden ágában jártas,
 34 éves, nős, kis családú, beszél
 magyarul, románul. **1914. ja-
 nuár 1-ére** esetleg hamarab is,

ispáni

vagy ehhez hasonló

állást keres.

Cím a kiadóban. 2984

Kolozsvári kertekben

137 magyar holdas

tejgazdaság gyümölcsészetem,
 villaszerű lakással, épületek-
 kel, fundus instruktussal, 40
 drb. számos marhának való
 kitűnő széna és répával, hi-
 vatalos elfoglaltságom miatt

2975

5 évre bérbeadó,

napi 137 liter tejért.

Simó Pál. Kolozsvár, pályaudvar.

Földmives iskolát
 jeles sikerrel végzett,
 másfélévi gyakorlattal bíró, nőtlen
 fiatalember

gazdasági ispáni,
 vagy más megfelelő

állást keres

Cím a kiadóhivatalban. 2990

Jól megtermett mak-
 kos erdőt vasuttól nem
 messze keresek 500
 malacznak, mi elég
 volna januárig.

30--50 mázsa egész-
 séges tölgy- vagy cser-
 makkot vennék októ-
 berben ottani állo-
 másra szállítva.

Szabó László Várgede,
 Gömörmegye. 2987

Keresek

eladásra szánt 3000 métermá-
 zsa, saját termésű, jó minőségű
 takarmányom bepréseléséhez

haszonbérbe,

esetleg

megvételre

jó karban levő

prést.

Takarmányom megvételére aján-
 latokat elfogadok.

Csikrákos, 1913. évi október hó 20-án

Fodor Miklós,
 áll. tanító. 2984

Hatása biztos!

Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és pros-
 pektussal szívesen
 szolgálnak
 egységűli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2767 IV
 BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

A KOLOZSVARI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztársasága.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítól váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáráiba be vannak tárolva.

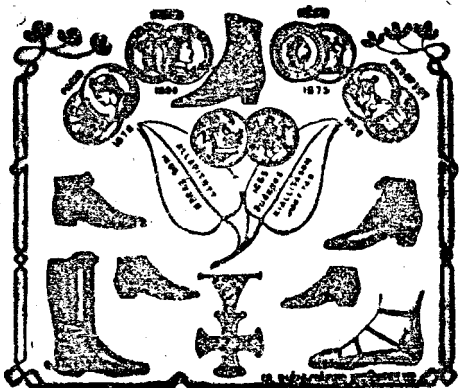
Áruraktáráiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

Fix adminisztráció.

Kolozsvár közelében kettőezer m. hold birtok teljes felszereléssel, tehenészettel fix adminisztrációs kezelésbe adatik, átvehető azonnal.

Kizárólag azon egyénekkal tárgyalok, kik a teljes beruházás és az egy évi jövedelem egész értékéig jelzálogi biztosítékot tudnak nyújtani, az ilyen reflektánsok a birtok és beruházás megtekintése után szóbelileg megtudhatják a helyszínén a feltételeket.

Levélbeli kérdézőkódésekre nem válaszolok.

Cim a kiadóban.

2986

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. — Érvényes 1913 október 1-től.

Gy. 700	Gy. 210	Sz. 615	Gy. 1050	Sz. 820	ind.	Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 735	Sz. 615	Gy. 940	Gy. 125
" 316	" 1032	" 722	" 745	" 834	érk.	Kolozsvár	{ ind.	" 619	" 1054	" 637	" 113	—
" 613	" 1051	" 832	" 808	" 904	ind.		{ ér.	" 544	" 1020	" 612	Sz. 1256	—
" 720	" 1223	" 1017	" 912	" 1024	érk.	Aranyos-Gyéres	ind.	" 413	" 907	" 448	" 1146	—
" 743	" 101	" 1057	" 934	" 1055	érk.	Kocsárd	ind.	" 330	" 847	" 415	" 1120	—
" 826	" 214	" 1232	—	" 1209	érk.	Tövis	{ ind.	" 219	" 800	" 308	" 1029	315
" 845	" 301	" 156	—	" 1234	ind.		{ ér.	" 155	" 749	" 225	" 955	300
" 908	" 346	" 229	—	" 101	érk.	Küküllőszeg	ind.	" 122	" 728	" 156	" 925	232
" 949	" 502	" 321	—	" 157	érk.	Kiskapus	ind.	" 1231	" 656	" 1257	" 837	158
" 1045	" 707	" 454	—	" 335	érk.	Segesvár	ind.	" 1046	" 553	" 1124	" 708	1252
" 1102	" 813	" 525	—	" 403	érk.	Héjasfalva	ind.	" 1098	" 528	" 1058	—	1230
" 146	" 1245	" 856	—	" 753	érk.	Brassó	ind.	" 636	" 240	" 741	—	1008
Gy. 705	Sz. 750	Gy. 210	Sz. 930	Sz. 1220	ind.	Budapest K. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 545	Sz. 1230	Gy. 125	Sz. 725	Gy. 920
" 1232	" 331	" 659	" 600	" 903	érk.	Arad	{ ind.	" 939	" 500	" 820	" 1142	" 415
" 1247	" 406	" 709	" 630	" 1110	ind.		{ ér.	" 852	" 420	" 808	" 1100	" 401
" 355	" 909	" 1017	" 1110	" 559	érk.	Piski	ind.	" 417	" 1041	" 455	" 614	1244
" 456	" 1042	" 1125	" 1240	" 717	érk.	Alvinc	ind.	" 250	" 904	" 350	" 445	1120
" 510	" 1101	" 1137	" 1259	" 732	érk.	Gyulafehérvár.	ind.	" 233	" 847	" 337	" 425	1107
" 533	" 1135	" 1200	" 132	" 803	érk.	Tövis	ind.	" 205	" 817	" 315	" 351	1046
Sz. 220	Sz. 1201	Sz. 335	Gy. 947	Sz. 855	ind.	Kocsárd	érk.	Sz. 705	Sz. 1052	Sz. 222	Gy. 650	Sz. 1246
" 257	" 1239	" 410	" 1015	" 932	érk.	Marosludas	ind.	" 628	" 1016	" 145	" 625	1209
" 412	" 156	" 523	" 1115	" 1051	érk.	Marosvásárhely	{ ind.	" 510	" 902	" 1229	" 524	1052
" 422	" 206	" 607	Sz. 1139	—	ind.		{ ér.	—	" 847	" 1154	—	" 1032
" 545	" 309	" 710	" 1238	—	érk.	Szászrégen	ind.	—	" 745	" 1046	—	931
" 956	" 719	" 1045	" 354	—	ind.	Gyergyószentmiklós	ind.	" 910	" 420	" 724	—	614
" 1140	" 856	—	" 533	—	ind.	Mádéfalva	ind.	" 727	—	" 529	—	410
" 329	—	—	" 748	—	érk.	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 433	—	—	—	1235
" 520	—	—	" 926	—	érk.	Brassó	ind.	" 245	—	—	—	1100
Sz. 224	Tvsz. 522	Sz. 1019	Vv. 336	Sz. 726	ind.	Kiskapus	érk.	Sz. 857	Tvsz. 252	Sz. 604	Vv. 910	Sz. 1233
" 353	" 712	" 1149	" 518	" 856	érk.	Nagyszeben	ind.	" 727	" 100	" 433	" 720	1110
" 813	—	" 548	" 951	—	érk.	Fogaras	ind.	" 333	" 814	—	" 442	—
Vv. 455	Vv. 1100	Vv. 730	—	—	ind.	Segesvár	érk.	Vv. 702	Vv. 442	Vv. 1000	—	—
" 526	" 1130	" 800	—	—	érk.	Héjasfalva	ind.	" 634	" 413	" 932	—	—
" 725	" 132	" 1012	—	—	érk.	Székelyudvarhely	ind.	" 451	" 230	" 748	—	—
Sz. 531	Sz. 1100	Sz. 245	Sz. 63	—	ind.	Brassó	érk.	Sz. 810	Sz. 100	Sz. 520	Sz. 926	—
" 646	" 1218	" 359	" 730	—	érk.	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 647	" 1140	" 400	" 808	—
" 810	" 147	" 518	" 911	—	érk.	Kovácsna	ind.	" 526	" 1005	" 247	" 645	—
" 859	" 234	" 602	" 956	—	érk.	Kézdivásárhely	ind.	" 442	" 918	" 200	" 603	—
" 1023	" 400	" 730	—	—	érk.	Bereczk	ind.	—	" 734	" 1235	" 489	—